

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

مشخصات لایحه

دوره یازدهم - سال سوم

شماره ثبت:
۸۶۰

شماره چاپ:
—

تاریخ چاپ:
—

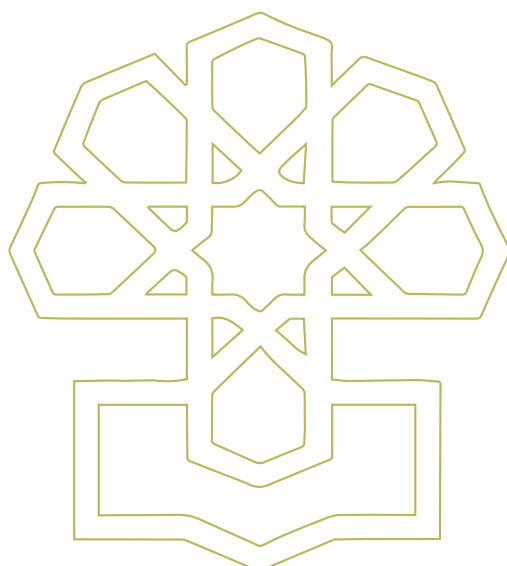
مشخصات گزارش:

شماره مسلسل:
۲۳۰۱۸۷۱۱

تاریخ انتشار:
۱۴۰۱/۱۱/۸

دفتر مطالعات بخش عمومی

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۵):

خصوصی‌سازی

مهتاب قراخانلو^۱، سیدعلی روحانی^۲، سیدعباس پرهیزکاری^۳، سیدمحمدحسین فاطمی^۴، مهدیه قمچیلی^۵

مقدمه

در بند «الف» تبصره «۲» لوایح بودجه سنواتی، مجوز واگذاری بنگاههای دولتی مشمول گروههای ۱ و ۲ موضوع ماده ۲ قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی مورد توجه قرار می‌گیرد که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ حذف شده است^۱. این در حالی است که در جدول ۴ لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، منابع حاصل از واگذاری شرکتهای دولتی و در جدول ۱۳ لایحه مذکور، مصارف وجوه حاصل از واگذاری آمده است. بر این اساس، در این گزارش با هدف بررسی واگذاری سهام دولتی در بخش «منابع حاصل از واگذاری»، ابتدا عملکرد دولت در زمینه واگذاری‌های سال ۱۴۰۱ و میزان تحقق تکالیف بودجه‌ای ارزیابی شده، سپس درخصوص مبالغ تعیین شده برای منابع حاصل از واگذاری سهام دولتی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نیز اظهارنظر شده است. مصارف حاصل از واگذاری سهام دولتی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نیز در بخش انتهایی گزارش بررسی شده است.

۱. تهیه و تدوین‌کننده
۲. ناظر علمی
۳. ناظر علمی
۴. ناظر علمی
۵. صفحه‌آرا

۶. براساس قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی واگذاری شرکتهای دولتی گروه یک ماده (۲) قانون مذکور باید تا پایان قانون برنامه چهارم توسعه (سال ۱۳۹۰) و کلیه واگذاری‌ها تا پایان سال ۱۳۹۳ خاتمه پیدا می‌کرد که به دلیل عدم ختم فرایند واگذاری‌ها در زمان قانونی، مهلت مذکور هر ساله در لوایح بودجه سنواتی تمدید می‌شود.

منابع حاصل از واگذاری

در جدول ۱ گزارش حاضر، مقایسه ارقام مربوط به منابع حاصل از واگذاری در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ به همراه عملکرد ۹ ماهه ارقام بودجه سال ۱۴۰۱ ارائه شده است. همان طور که در این جدول مشاهده می‌شود، از حدود ۷۱۲ هزار میلیارد ریال مصوب در قانون بودجه سال ۱۴۰۱، عملکرد واگذاری‌ها در ۹ ماهه ابتدایی سال، حدود ۳۲۹ هزار میلیارد ریال بوده که تحقق حدود ۶۲ درصدی را نسبت به میزان مصوب ۹ ماهه نشان می‌دهد. شایان ذکر است که عمده عملکرد محقق شده مربوط به حصة نقدی واگذاری بلوک ۱۲ درصدی هلدینگ خلیج فارس است که حدود ۳۲۵ هزار میلیارد ریال از این محل در آبان ماه سال جاری به خزانه واریز شده است.

در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ علاوه بر تصویب ۷۱۲ هزار میلیارد ریال برای منابع حاصل از واگذاری‌ها، ۱۳۰۰ هزار میلیارد ریال واگذاری خارج از سقف بودجه ذیل بند «ی» تبصره «۲» در ۵ جزء^۱ در نظر گرفته شده که بر این اساس، مجموع تکالیف بودجه‌ای از محل واگذاری سهام شرکت‌های دولتی به بیش از ۲۰۰۰ هزار میلیارد ریال افزایش پیدا کرده است. در ادامه بند «ی» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱، دستگاه‌های مذکور مکلف شده‌اند پس از دریافت سهام و فروش آن، وجوه حاصله را به خزانه‌داری کل واریز کرده و به مصارف ۵ جزء فوق برسانند. شایان ذکر است هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۴/۲۶ خود در اجرای بند «ی» تبصره مذکور، واگذاری باقیمانده سهام دولت در شرکت پالایش نفت امام خمینی شازند برای اجزای «۱» و «۲»، شرکت مجتمع صنایع آلومینیوم جنوب برای جزء «۳» و شرکت فولاد غدیر نیریز برای جزء «۴» مصارف مندرج در حکم مذکور را تصویب کرد. براساس مصوبه مزبور، مقرر گردید قیمت نهایی سهام شرکت‌های مذکور با تصویب هیئت واگذاری تعیین شود.

وزارت امور اقتصادی و دارایی در نامه‌ای به رئیس جمهور مورخ ۱۴۰۱/۶/۱۶، خواستار اصلاح دو مورد اصلی در مصوبه هیئت وزیران در شورای عالی هماهنگی اقتصادی سران قوا شد.

اول آنکه واگذاری به روش پیش‌بینی شده در بند «ی» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ (فروش سهام توسط گیرندگان و واریز آن به خزانه و دریافت مجدد از خزانه برای مصارف مندرج در حکم مذکور که در بند «۷» مصوبه هیئت واگذاری نیز مورد تأکید قرار گرفته بود) حذف شده و سهام به صورت مستقیم در قالب رد دیون به دستگاه‌های مندرج در بند «ی» تبصره «۲» اعطا شود. دلایلی که برای این پیشنهاد ارائه شده بود عبارتند از: سنواتی بودن قانون بودجه و احتمال عدم تنفیذ حکم در سال‌های بعد، شرایط حاکم بر خرید سهام بنگاه‌ها و عدم نقدشوندگی مناسب سهام‌های اعطایی و نیاز فوری به نقدینگی در حالی که فرایند گردش خزانه‌داری زمانبر است.

دوم آنکه با توجه به طولانی بودن فرایند قیمتگذاری بنگاه‌ها و نیاز فوری سازمان تأمین اجتماعی به منابع مالی برای اجرای مصوبات افزایش حقوق بازنشستگان، سهام پالایش نفت امام خمینی شازند با قیمت مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۳ هیئت واگذاری به صورت علی‌الحساب به سازمان تأمین اجتماعی و بنیاد شهید و امور ایثارگران واگذار شود و پس از تعیین قیمت جدید توسط هیئت واگذاری، مازاد آن (در صورت مازاد قیمت جدید نسبت به قیمت مصوب در تاریخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۳) طی قرارداد الحاقی با گیرندگان سهام مزبور محاسبه شده و با سازوکار مصوب هیئت واگذاری تسویه شود.

در نهایت شورای عالی هماهنگی اقتصادی سران قوا واگذاری مستقیم سهام به دستگاه‌های مندرج در بند «ی» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ را تصویب کرد و مقرر شد به میزان سهام واگذار شده، دیون دولت تهاتر شود. همچنین به انتقال سهام پالایش نفت امام خمینی شازند با قیمت مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۳ تصریح شد.

۱. پنج جزء مذکور به شرح ذیل است:

۱. ۹۰۰ هزار میلیارد ریال بابت پرداخت بدهی دولت به سازمان تأمین اجتماعی و متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان و بیمه قالیبافان.
۲. ۲۰۰ هزار میلیارد ریال به بنیاد شهید و امور ایثارگران بابت اجرای احکام مندرج در قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران مصوب ۶۸۳۱/۴/۳ و....
۳. ۹۰ هزار میلیارد ریال به سازمان بازنشستگی کشوری بابت متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان کشوری.
۴. ۵۰ هزار میلیارد ریال به سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح بابت متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان لشکری.
۵. ۶۰ هزار میلیارد ریال از طریق جداول و ردیف‌های هزینه‌ای مربوط جهت کمک به آبرسانی روستایی، راه روستایی، اجرای طرح هادی و....

جدول ۱. منابع حاصل از واگذاری‌ها در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ (میلیارد ریال)

سال ۱۴۰۲		سال ۱۴۰۱		قانون	عنوان درآمدی
رشد نسبت به قانون ۱۴۰۱	لایحه	درصد تحقق نسبت به مصوب ۹ ماهه	عملکرد ۹ ماهه		
۹۰۰	۳۰۰.۰۰۰	۶۲	۳۲۸.۹۵۳	۳۰.۰۰۰	منابع حاصل از واگذاری سهام شرکت‌های دولتی (ردیف ۳۱۰۵۰۱)
۱۲	۷۵۸.۰۰۰			۶۷۸.۰۰۰	منابع حاصل از واگذاری سهام، سهم‌النشرکه، اموال، دارایی و... (۳۱۰۵۰۲)
-	۲.۰۰۰	۱۴	۲۱۶	۲,۰۰۰	منابع حاصل از فروش سهام و سهم‌النشرکه شرکت‌های دولتی وابسته به وزارت جهاد کشاورزی (۳۱۰۵۱۵)
-	-	-	-	۱	منابع حاصل از واگذاری سهام شرکت‌های دولتی جهت تأدیه بدهی دولت به سازمان تأمین اجتماعی بند «ی» تبصره «۲» (۳۱۰۵۱۹)
-۱۰۰	۰	-	۰	۲.۰۰۰	واگذاری باقیمانده سهام دولت در بانک‌ها و بیمه‌ها (۳۱۰۸۰۱)
۴۹	۱.۰۶۰.۰۰۰	۶۲	۳۲۹.۱۶۹	۷۱۲.۰۰۰	مجموع

مآخذ: گزارش سازمان خصوصی‌سازی و محاسبات پژوهش.

براساس جدول ۴ لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی ۱۰۶۰ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شده است. نکته قابل توجه در این خصوص بند «ج» تبصره «۲» لایحه است که در آن به اشخاص دریافت‌کننده سهام مجوز داده شده به نمایندگی از دولت، سهام موصوف را به فروش رسانده و پس از واریز وجوه به خزانه، به مصارف مشخص شده در جزء «۲» بند «د» سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی برسانند. باید دقت شود که بند «ج» تبصره «۲» لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، مشابه فرازی از بند «ی» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ است که پیش‌تر به آن اشاره شد. همچنین حکم بند «ج» تبصره «۲» لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، عیناً مشابه حکم جزء «۲» بند «ز» تبصره «۱۹» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ است (که در جزء «۲» بند «د» تبصره «۱۹» لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نیز تکرار شده است).

همچنین در بند «ج» مذکور تصریح شده که وجوه پس از واریز به خزانه، باید به مصارف موضوع جزء «۲» بند «د» سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی (ماده ۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی) برسد. در خصوص حکم سال گذشته و تکرار آن در سال جاری چند نکته مهم قابل بیان است. نخست آنکه برخی از دلایلی که اجرای حکم مذکور را ناممکن می‌سازد (که منجر به درخواست اصلاح آن توسط وزارت اقتصاد در سال جاری شد) تنها مخصوص به سال جاری نبوده و سال آینده هم تداوم خواهد داشت، مانند مشکل نقدشوندگی سهام اعطایی که خصوصاً در مورد سهام غیربورسی تشدید می‌شود. دوم اینکه اگر امکان فروش سهام توسط دستگاه‌های طرف حساب دولت وجود دارد، چرا خود دولت (یعنی سازمان خصوصی‌سازی) اقدام به چنین کاری نمی‌کند؟ در مجموع به نظر می‌رسد پیش‌بینی این حکم صرفاً به منظور جلوگیری از تعارض شکلی با سیاست‌های کلی و عبور لایحه از مجاری قانونی صورت می‌پذیرد.

در خصوص تحقق رقم ۱۰۶۰ هزار میلیارد ریالی تعیین شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، با فرض واگذاری فقط از طریق سازمان خصوصی‌سازی و عدم امکان انتقال مستقیم سهام به ذی‌نفعان، ابهام وجود دارد. از مبلغ مذکور، تنها حدود ۲۷۰ هزار میلیارد ریال آن، که مربوط به اقساط واگذاری هلدینگ خلیج فارس است (هر قسط حدود ۱۳۵ هزار میلیارد ریال و هر ۶ ماه یک‌بار)، به‌صورت قطعی محقق خواهد شد. اگر مجموع اقساط سایر واگذاری‌های سال‌های قبل را نیز حدود ۱۰ هزار میلیارد ریال (با توجه

۱. در قوانین بودجه سنواتی قبل از سال ۱۳۹۹، ردیف ۳۱۰۵۰۱ مربوط به مبالغ واگذاری در همان سال (حصه نقدی واگذاری‌ها) و ردیف ۳۱۰۵۰۲ مربوط به دریافت اقساط واگذاری سال‌های قبل بود، اما در تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۴۰۰، واگذاری سهام متعلق به دولت و شرکت‌های دولتی در بنگاه‌های مشمول واگذاری از طریق صندوق‌های سرمایه‌گذاری قابل معامله (ETF) مورد توجه قرار گرفت و مقرر شد منابع حاصل از این نوع واگذاری به ردیف ۳۱۰۵۰۲ جدول ۵ لایحه بودجه واریز شود. در جدول ۵ لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نیز به دلیل تغییر روند واریز منابع حاصل از واگذاری به ردیف‌های ۳۱۰۵۰۱ و ۳۱۰۵۰۲، علی‌رغم تصریح در تبصره «۲» لایحه مذکور مبنی بر واریز منابع به ردیف ۳۱۰۵۰۱ که مربوط به حصه نقدی واگذاری‌هاست، منابع حاصل از واگذاری‌ها در ردیف ۳۱۰۵۰۲ درج شده و ردیف ۳۱۰۵۰۱ برخلاف روال گذشته، به منابع حاصل از دریافت اقساط واگذاری‌ها اختصاص پیدا کرده است.

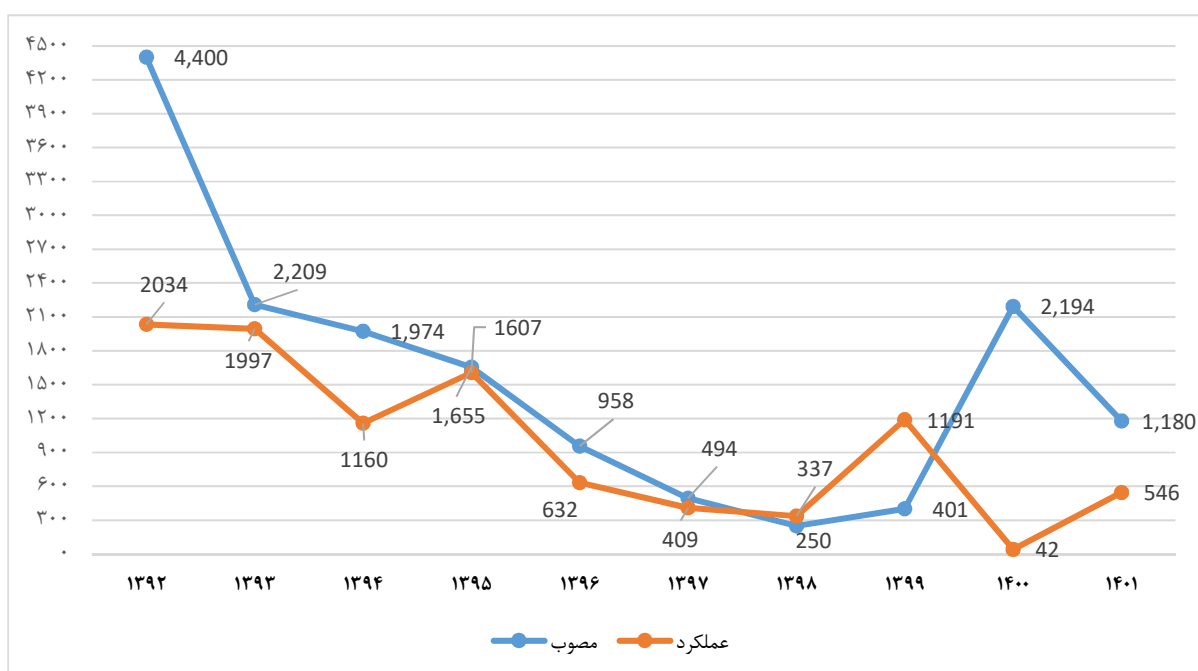

به اینکه متوسط وصول اقساط واگذاری در سال‌های اخیر، بیش از ۱۰ هزار میلیارد ریال نبوده است) در نظر بگیریم، در مجموع به رقم ۲۸۰ هزار میلیارد ریال می‌رسیم. یعنی از رقم ۱۰۶۰ هزار میلیارد ریال مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، تنها حدود ۲۸۰ هزار میلیارد ریال آن (حدود ۲۶ درصد) با قطعیت محقق خواهد شد و تحقق حدود ۸۰۰ هزار میلیارد ریال آن، با فرض حصة نقدی ۵۰ درصد برای واگذاری‌ها (که البته درصد قابل توجهی است) نیازمند واگذاری حداقل ۱۶۰۰ هزار میلیارد ریال سهام شرکت‌های دولتی در سال ۱۴۰۲ است که امکان تحقق آن بسیار کم است.

به بیان دقیق‌تر، باید توجه داشت که با توجه به فروش باقیمانده سهام دولت در هلدینگ خلیج فارس در سال جاری، محدودیت‌های حقوقی برای فروش برخی دیگر از باقیمانده سهام دولت (مانند توثیق بخشی از سهام قابل فروش) و همچنین در نظر گرفتن بخشی از سهام بورسی متعلق به دولت در سال جاری برای اعطا به بخشی از جاماندگان سهام عدالت (سهام دولت در بانک‌های صادرات، ملت و تجارت، کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران و هلدینگ خلیج فارس)، سهام بورسی در دسترس برای فروش محدود است و تحقق رقم‌های پیش‌گفته از محل فروش سهام بورسی بسیار بعید به نظر رسیده و فروش سهام غیربورسی نیز به دلیل مسائل متعدد نظارتی و قیمتگذاری و... به مراتب از فروش سهام بورسی مشکل‌تر بوده و چشم‌انداز تحقق رقم بودجه از این محل را کاملاً دور از ذهن می‌کند.

در نمودار ۱، میزان مصوب منابع حاصل از واگذاری با عملکرد آن به قیمت ثابت سال ۱۳۹۵ مقایسه شده است.^۱

نمودار ۱. مقایسه مصوب و عملکرد منابع حاصل از واگذاری‌ها به قیمت ثابت ۱۳۹۵ (میلیارد ریال)

مأخذ: سایت سازمان خصوصی‌سازی.

شایان ذکر است که علاوه بر تبصره «۲» لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، در جزء «۲» بند «د» تبصره «۱۹» لایحه مذکور حکمی در خصوص واگذاری شرکت‌های دولتی درج شده که برای اولین بار در جزء «۲» بند «ز» تبصره «۱۹» لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ مورد توجه قرار گرفت. در جزء «۲» بند «د» تبصره «۱۹» لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ آمده است که دولت می‌تواند برای اجرای تکالیف بودجه سال ۱۴۰۲ و در صورت درخواست دستگاه‌های اجرایی دارای اعتبار از محل مصارف عمومی دولت از جمله صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری، از طریق وزارت امور اقتصادی و دارایی نسبت به واگذاری سهام و سهم‌الشرکه خود در بنگاه‌های مشمول واگذاری در سقف منابع ردیف درآمدی ۳۱۰۵۰۱ اقدام نماید. بر این اساس، این مجوز به دولت اعطا شده که در صورت عدم تکافوی منابع برای ایفای تعهدات خود نسبت به دستگاه‌های دارای اعتبار از محل مصارف عمومی (که عمدتاً صندوق‌های بازنشستگی مورد نظر بوده است) در سال ۱۴۰۲، به واگذاری مستقیم سهم تا سقف حدود ۳۰۰ هزار میلیارد ریال (ردیف ۳۱۰۵۰۱ جدول ۵) اقدام کند.

۱. شایان ذکر است علت تحقق بالای منابع حاصل از واگذاری در سال ۱۳۹۹ به واگذاری سهام از طریق ETF‌ها برمی‌گردد.

با توجه به اینکه اعتبارات پیش‌بینی شده برای دستگاه‌ها در بودجه، نه تنها بدهی دولت نیست، بلکه حتی تعهد نیز محسوب نمی‌شود، واگذاری مستقیم سهام به دستگاه‌های مذکور، در قالب رد دیون نیز قرار نگرفته و با الزامات واگذاری مذکور در بند «ج» سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی^۱ در تعارض است.

شایان ذکر است که براساس بند «ج» تبصره «۲» لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، کلیه منابع حاصل از واگذاری مستقیم سهام به دستگاه‌ها، باید به مصارف مشخص شده در جزء «۲» بند «د» سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی برسد. عناوین مصارف مذکور نیز در جدول ۱۳ لایحه مد نظر قرار گرفته لکن مصارف موضوع جزء «۲» بند «د» تبصره «۱۹» (که قرار است در سقف ردیف درآمدی ۳۱۰۵۰۱ باشد)، در جدول شماره ۱۳ لایحه دیده نشده است. همچنین هرگونه تغییر در جدول ۱۳ لایحه برای شمول جزء «۲» بند «د» تبصره «۱۹»، مغایر سیاست‌ها و قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) است. موضوع دیگری که در خصوص جزء «۲» بند «د» تبصره «۱۹» باید مورد توجه قرار گیرد این است که دستگاه‌های مندرج در حکم مذکور (عمدتاً صندوق‌های بازنشستگی)، برای انجام وظایف و تعهدات خود نیاز به نقدینگی داشته و سهام اعطایی به آنها، لزوماً نقدشوندگی مطلوبی ندارد و این موضوع، مشکلات صندوق‌های بازنشستگی را تشدید خواهد کرد.

موضوع دیگری که باید در تبصره «۲» لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ مورد توجه قرار گیرد، اعطای مجوز به وزارت امور اقتصادی و دارایی برای تخصیص ۱۵۰ هزار میلیارد ریال سهام شرکت‌های دولتی به صندوق تثبیت بازار سرمایه به منظور حمایت از سهام‌داران خرد در برابر مخاطرات بازار سرمایه است که در بند «د» تبصره مذکور به آن توجه شده است. نکته‌ای که در این خصوص وجود دارد این است که ۱۵۰ هزار میلیارد ریال مذکور خارج از سقف بودجه در نظر گرفته شده و در منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی دیده نشده است. با توجه به اینکه صندوق مذکور برای انجام وظایف خود نیاز به نقدینگی دارد، پیشنهاد می‌شود در بند «د» تبصره «۲» تصریح شود که دولت مجاز است تا سقف ۱۵۰ هزار میلیارد ریال در قالب اعتبارات نقدی (نه سهام) به صندوق تثبیت بازار بابت افزایش سرمایه دولت در صندوق مذکور اختصاص دهد. چنانچه اصرار بر انتقال سهام شرکت‌های دولتی است، باید بر بررسی بودن و غیرمدرییتی بودن سهام تأکید شده و همچنین مشخص شود که سهام یا هر منبع دیگر، صرف افزایش سرمایه دولت در صندوق مذکور خواهد شد.

مصارف حاصل از واگذاری

مصارف منابع حاصل از واگذاری براساس ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی در هشت بند مشخص شده که در جدول ۱۳ لوائح بودجه سنواتی با عنوان «اعتبارات موضوع ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی» منعکس می‌شود. مصارف مندرج در جدول ۱۳ لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، در قالب جدول ۲ منعکس شده است. همان‌طور که در جدول ۲ مشخص است، مجموع اعتبارات اختصاص داده شده به جدول ۱۳ لایحه سال ۱۴۰۲ در هشت ردیف، ۱۰۵۸ هزار میلیارد ریال است (معادل مجموع منابع حاصل از واگذاری دو ردیف ۳۱۰۵۰۱ و ۳۱۰۵۰۲ جدول ۱ گزارش) که نسبت به رقم ۷۰۸ هزار میلیارد ریالی قانون بودجه سال ۱۴۰۱، حدود ۵۰ درصد رشد داشته است. شایان ذکر است که در لوائح سنواتی گذشته، این موضوع مورد تصریح قرار می‌گرفت که منابع حاصل از واگذاری از طریق جدول شماره ۱۳ پرداخت شود که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ حذف شده است.^۲ همچنین گفتنی است که عملکرد جدول ۱۳ قانون بودجه ۱۴۰۱ براساس گزارش ۶ ماهه تفریغ بودجه سال ۱۴۰۱، کمتر از نیم درصد بوده است.

۱. برای مثال برخی الزامات واگذاری مذکور در بند «ج» سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی عبارتند از: ۱. قیمتگذاری سهام از طریق بازار بورس انجام می‌شود، ۲. فراخوان عمومی با اطلاع‌رسانی مناسب جهت ترغیب و تشویق عموم به مشارکت و جلوگیری از انحصار و رانت اطلاعاتی صورت پذیرد، ۳. واگذاری سهام شرکت‌های مشمول طرح در قالب شرکت‌های مادر تخصصی و شرکت‌های زیرمجموعه با کارشناسی همه‌جانبه صورت گیرد و

۲. نکته قابل توجه در خصوص مصارف واگذاری‌ها در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، حذف جدول ۱۸ است که برای اولین بار از لایحه سال ۱۴۰۱ حذف گردید.

جدول ۲. جدول ۱۳ لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ (میلیون ریال)

ردیف	امور	شرح	هزینه‌های	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	مجموع
۱	جاری و زیرساختی	ایجاد خوداتکایی برای خانواده های مستضعف و محروم و تقویت تأمین اجتماعی (بند «۱» ماده (۲۹))	۶۵۰,۴۲۸,۵۰۰	۱۴۸,۸۵۰,۰۰۰	۷۹۹,۲۷۸,۵۰۰
۲	تعاونی	اختصاص سی درصد (۳۰٪) از درآمدهای حاصل از واگذاری به تعاونی‌های فراگیر ملی به منظور فقرزدایی (بند «۲» ماده (۲۹))	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۱۵,۰۰۰,۰۰۰
۳	زیرساختی	ایجاد زیربناهای اقتصادی با اولویت مناطق کمتر توسعه‌یافته (بند «۳» ماده (۲۹))	۰	۱۰۴,۴۰۰,۰۰۰	۱۰۴,۴۰۰,۰۰۰
۴	تعاونی	اعطای تسهیلات (وجوه اداره شده) برای تقویت تعاونی‌ها و نوسازی و بهسازی بنگاه‌های اقتصادی غیردولتی با اولویت بنگاه‌های واگذار شده و نیز برای سرمایه‌گذاری بخش‌های غیردولتی در توسعه مناطق کمتر توسعه‌یافته و تقویت منابع بانک توسعه تعاون (بند «۴» ماده (۲۹))	۱۳,۳۷۱,۵۰۰	۰	۱۳,۳۷۱,۵۰۰
۵	توسعه‌ای	مشارکت شرکت‌های دولتی با بخش‌های غیردولتی تا سقف چهل‌ونه درصد (۴۹٪) به‌منظور توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه‌یافته (بند «۵» ماده (۲۹))	۰	۲,۴۵۰,۰۰۰	۲,۴۵۰,۰۰۰
۶	توسعه‌ای	تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام شرکت‌های دولتی (بند «۶» ماده (۲۹))	۰	۵۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰
۷	توسعه‌ای	ایفای وظایف حاکمیتی دولت در حوزه‌های نوین با فناوری پیشرفته و پرخطر (بند «۷» ماده (۲۹))	۵,۷۲۰,۰۰۰	۱۶,۷۸۰,۰۰۰	۲۲,۵۰۰,۰۰۰
۸	توسعه‌ای	بازسازی ساختاری، تعدیل نیروی انسانی و آماده‌سازی بنگاه‌ها جهت واگذاری (ماده (۸) ماده (۲۹))	۵۰۰,۰۰۰	۰	۵۰۰,۰۰۰
		جمع	۷۷۰,۰۲۰,۰۰۰	۲۸۷,۹۸۰,۰۰۰	۱,۰۵۸,۰۰۰,۰۰۰

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۲.

جمع‌بندی

تحقق منابع ۱۰۶۰ هزار میلیارد ریالی در نظر گرفته شده از محل واگذاری‌ها در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ با تردیدهای مهمی روبه‌رو است به‌نحوی که تحقق آن کاملاً بعید به نظر می‌رسد. بر همین اساس پیشنهاد می‌شود که (با رعایت آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی)

۱. منابع حاصل از واگذاری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کاهش یافته و حداکثر ۴۰۰ هزار میلیارد ریال برای آن در نظر گرفته شود.
۲. بند «ج» تبصره «۲» به‌دلیل مردود بودن به‌لحاظ کارشناسی و همچنین عدم امکان اجرای آن.
۳. همانند سنوات گذشته بند «الف» تبصره «۲» لایحه بودجه^۱ به‌منظور اعطای مجوز واگذاری سهام به دولت و تصریح بر مصارف واگذاری طبق جدول ۱۳ لایحه تکرار شود.
۴. جزء «۲» بند «د» تبصره «۱۹» به‌دلیل تعارض با الزامات واگذاری موضوع بند «ج» سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی حذف شود.

۱. به دولت اجازه داده می‌شود، بنگاه‌های دولتی مشمول گروه‌های (۱) و (۲) موضوع ماده (۲) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی را واگذار نماید و پس از واريز منابع حاصله به ردیف‌های ۳۱۰۵۰۱ و ۳۱۰۵۰۲ مصارف مذکور در جزء «۲» بند «د» سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی را از طریق جدول شماره ۱۳ این قانون با تأکید بر تقویت تعاونی‌ها پرداخت کند.

